

СВОВОДА

UKRAINIAN Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07308

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — \$18.00, на пів року — \$9.50, на 3 місяці — \$5.00. Для членів УНСЮ 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 348 Jersey City, N.J. 07308

Нова радість стала...

Свято Різдва Христового своєю прегарною символікою найбільше підходить до ситуації, в якій перебуває Україна, і майбутності, яка чекає її. Палестина не знає наших зим, але українське уявлення про Різдво нерозлучне з образом морозу, снігу, скованої природи, серед якої "нова радість стала". Український народ різдвяну релігійну символіку висловлює у чудових колядках і різдвяні свята сповняє традиційними звичаями, в яких виявив свою глибину релігійність, своє прив'язання до традиції і свою віру, що прийде Месія, щоб спасти український люд...

Сьогодні Україна скочана окупантиською режимом, який за цинічною вивіскою "української держави" переводить безоглядну русифікаційну політику. Як штучно викликаним голодом в Україні планували більшовики підірвати субстанцію селянської верстви і обернути її на безземельних колгоспних рабів, так само штучним притоплюванням розвитку української культури хочуть вони звести її до меж етнографізму. Вся внутрішня і закордонна політика Москви наставлена на одну ціль: закрити той стан, щоб безслідно зникла українська самостійницька думка.

Свята Різдва Христового вселяють надію, що даремними є ті ворожі зусилля. Немає таких оков, яких не проламає б вища сила. Силушним над усі ворожі зусилля є людський дух, випущений в Україні післявоєнним є гін людини й народу до волі. Комуністичний режим, ширячи безбожністю, намагався осмішувати й знецінювати національно-релігійні звичаї, як "забобони", але за поверх пів сторіччя не зникли в Україні колядки і щедрівки, не зникла в народі любов до цього найкращого свята і ніколи не зникне віра в народженого у Вифлєсмі Месію. А коли три дні тому переслідувані комуністами лауреат Нобеля Солженицін перехрестився над відкритою могилою свого приятеля, поета Твардовського, то цим жестом ще раз потвердив банкрутство більшовицького атеїзму.

Щороку повторюється свято Різдва і щороку воно актуальне, щороку таке ж славне, таке ж радісне. Вірні Україні у широкому світі і їхні брати й сестри в Україні мріють і вірять в те саме: в зорю, яка заблісне колись над українським Вифлєсмом.

Червоні близнята

Спершу важко й визначити, де, в якій країні — в СРСР чи в комуністичному Китаї це діється? "Багато молодих людей примусово вислали на різні поселення в гірські, пустельні, лісові райони, без надії на повернення... Заробіток молодих людей не дозволяло зводити кінці з кінцями... Завданням катастрофічного удару всієї системи народної освіти... Офіційна преса стало нарікає на спроби "клясових ворогів" перетягти на свій бік молодь... Влада недоволена настроєм серед молоді і владяться до репресій..."

Усі ці цитати, а їх можна навести значно більше, взяті з московської газети "Комсомольська Правда" з 18-го грудня, і стосуються вони комуністичного Китаю. У статті "Китайська молодь — жертва маоїстських маніпуляцій" московська газета плаче крокодиличими сльозами над китайською молоддю і навіть над "хунвейбінами" — "червоними охоронцями", які вважалися донедавна найбільш комуністичними в комуністичному Китаї. Вони зайшли задалеко, і Пекин узявся прикривати їх руки, адже комуністичним китайським чиновникам і функціонерам так само не хочеться згадати з теплих місць, як і совєтсько-російським партійцям та їхнім ставленикам по "републіках" СРСР. Що впадає в очі, так це різниця аналогії у відношенні режимів обох імперій — Російської під назвою СРСР і Китайської під назвою КНР — до молоді. І Москва і Пекин недоволених судять або й без суду кидають до в'язниць і кадетів. Тут і там під різними назвами "лакують" молодих людей на безплатні важкі сезонні роботи на будовах, "п'ятирічок" у необхідних місцевостях; одні й другі переслідують національно настроєну молодь, як Москва в Україні, так, без сумніву, Китай, наприклад, у підкореному збройно Тибеті.

Без огляду на всі протилежності, сварки та непорозуміння, СРСР і КНР — це червоні близнята, це ті самі режими і ті самі імперіалістичні будови, в яких замість цементу вжито кров поневоплених народів.

В. Діюк

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ

Була тиха, груднева ніч. У Вифлєсмі люди вже спали, а на полях дрімали пастухи. У тиші десь гавкав час від часу спростоння собака і блеяла вівця. Цієї тихої, святої ночі мали сповнитися великі обітниця.

Двоє подорожніх — Марія і Йосиф розташувались у печері на нічліг. У місті не було для них місця, і як було проведено пророками, в убогій стайні Марія сповила новонароджене Дитя. Народився Божий Син.

Надворі почали діятися надзвичайні дива. Небо зашаріло, немов настав день, і велика ясна зірка освітила печеру. Пастухи, пробудившись, із страхом слухали ангельський хор: "Слава во вишніх Богу, а на землі мир людям доброї волі!" Зближалися до новонародженого Дитяти, вони ясно почули: "Не бійтеся, бо звіщаю Вам велику радість. Син Божий народився, прийшов днес із неба! Віднайдіть його і поклоніться йому". Зробивши це, побачили пастухів і трьох царів з далекого Сходу, що склали у стій новонародженого свої цінні дари: кадило, миро і золото.

Проминуло багато-багато років. І знов Свята Ніч далеко від рідиного краю — України. Але хто з нас не пам'ятає незабутнього чару цієї ночі Різдяниного Свят? Ніколи напевно не забудемо, як батько з полем на безводі першої вечірньої зірки вносив до хати дідуху — в'язанку соломки і стелив її на підлозі. Другу в'язанку сіна клав на стіл, а сніп арій пшениці ставив у куті хати, перед образами. Всі члени родини, святою одягнені, сиділи за стіл: батько проголошував молитву, брав у руки просфору, ламав її, вмоцав у меді і подавав усім членам родини, бажаючи їм здоров'я та щасливої дідади наступного Свят-Вечора.

Посередній стола пишався великим колач, а побіч нього жовті воскові свічки. Вільні місця залишались для тих, що відійшли у нічність: рідних і всіх тих героїв, що життя своє віддали за Україну.

Після цього мати за традиційним звичаєм подавала дванадцять страв: кутю, рибу, борщ, вареники, а відтак всякі солодощі — пампушки, пироги та узвар. А вже найбільше було радості, коли батько, а за ним і всі родичи починали колядувати.

Тому то Свят-Вечір, хоч і в іншому часі й обставинах, має для нас особливий характер, бо з ним тісно зв'язані наші святочні різдвяні традиції, що їх одержали ми від наших предків, як найдорожчий скарб, як святощі, які мусимо плекати й зберігати без огляду на те, де ми не були.

Традиція — це великий і важливий чинник у житті кожного народу. Народ, який дорожить нею, її плекає і розвиває, ніколи не загине. В так званих модерних часах, хоч духовно марних, іде погоня за новими кличами,

чужими духові нашого народу, — кличами, які, окрім адухового пониження та занепаду, не приносять нічого. Тільки поворот до світлих традицій, спертих на християнський культ, зможе відновити наш народ і цілий світ.

Ми добре знаємо, що діялось там, на рідних землях, коли "визволителі" під облудними кличами обіцяли створити рай на землі, а створили справжнє пекло. Вони хоч пишались силою, здобувають землі й небесні простори, бояться Правади. Сама згадка про Христа, Його народження зганяє ім соє з очей, мов Гродові, що, буючи царем, боявся "маленької Дитини", яка народилася у печері — стайні. І тому він дав наказ своїм поспілкам убити всіх малих немовлят дітей.

З глибоким переконанням у переможі Правади ми полинемо думками туди, до рідного краю, на Україну. Поклинемо до хати і місця, де народились. Зупинимось біля церкви нашої, якщо вони ще стоїть сьогодні. Пригадаємо друзів і знайомих, стежки, снігом закурени, яким ходили ми колядувати. І тоді в душі відтвориться візі: Свят-Вечора наших юні: днів, і стане перед нашими духовими очима родина. Де ж вона? Хто залишився? Може тільки старенька мати стоїть, край заперлого вікна і дивиться в темноту. А може чудо станеться в цю різдвяну ніч, і її син та доні привітають її радісним: "Христос народився!"

А може й ніхто не прийде бо новітні Іроди постаралися завітати, розбити і знищити все, що їм не на руку. Молодих арештували, ув'язнили, знищили. Старших вивезли на Сибір і там ніщили голодом і мукками. Багато нашіх людей у нерівній бок за волю буйні голови поклали. Храми Божі, нашу традицію, віру і культуру новітні Іроди вивчають. Густі старенькі матулі будуть шепітати молитву, яка своєю силою має охороняти її синів і дочок, де б вони не були.

Отож, з вірою великою зацікаймо до цього грізного Свят-Вечора. Душі і серця наші напоїмо спокоем у ту хвилину, коли зіллємося думками з нашою Батьківщиною, з нашими рідними. Через ріки, гори й океани хай несеться наше святе й могутнє "Радуйся, земле", хоч знищена вона і поневолена, радуйся і ти, господарю тієї землі, змучений і пригноблений, бо до твоєї хати завітав Новонароджений Христос. Радуйся і чим можеш прибирай, застеляй столи, бо все, що виходить з землі, є плодом твоїх рук, а враз із тим і символізм Новонародженого, того Хліба живого, від якого той, хто його споживав, не умир, а матиме життя вічне!

Не забуваймо ж наших чудових і великих традицій. Плекаймо і зберігаймо їх. Виховуймо на них наших покоління, і вони напевно з

Любомир Винар

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ УТ В НЬО ЙОРКУ

В середу 29 грудня під час річного з'їзду Американської Історичної Асоціації в Нью Йорку відбудеться конференція Українського Історичного Товариства. Вполудне спільно з АГА відбудеться в залі Клінтон англо-українська конференція з огляду на доповіді проф. Богдана Бодуркова на тему "Інтелектуальний фермент в сучасній Україні". Не підлягає сумніву, що ця тема надзвичайно важлива для всіх дослідників СРСР і сучасної України.

Увечері того самого дня в готелі Гілтон відбудеться український мовний черговий конференція УІТ, присвячена окремим питанням розвитку української історичної науки і допоміжних дисциплін. Рядки панелі охоплюють три теми: "Роль Українського Історика" в розвитку української історичної науки, "Україна в сучасній американській історіографії", "УІТ та завдання української історії у 1970-х роках".

В панелі візьмуть участь Марко Антонович, Богдан Бодурков, Богдан Винар, Ілля Вітовнич, Стефан Орбак, Тарас Гунчак, Михайло Ждан, Ігор Каменський, Олександр Домбровський, Теодор Мадзік і Ярослав Падок. Модератором панелі буде автор цих рядків.

Зожого допомогою забезпечити нам і нашому народові вірту майбутність. Не падаймо у зневіру, але просім Новонароджене Дитя, щоб просвітив нашу молодіть, наповнив її відвагою та покорою, щоб могла посвятитися у праці для нашої Церкви і Народу, щоб дала нам великих провідників.

Радуймося й веселімося, бо "з нами Бог!". Дякуймо Йому за все, чим нагородив нас у цьому році, дякуймо за рятунок і єдність нашої Церкви, а в новому році у рядках наших організацій розгортаймо ще ширше нашу працю.

РІЗДЯНА ЕЛЕГІЯ

Всє за вікном копитом кінь.
[Туман]
Гойдається і лине в ніч
[Різдвяну]
Мороз синіє... і святить пеня
Гудуть осмінені соборні бані.

Гуде Різдво: лунають
[Колядки]
В гудінні сяс вулик
[Небозовоу...]
Тобі привітний рух
[Дівочої руки]
А коням лити свіжу,
[Зимну воду].

Ти як вошпана — догоріш;
[Сплинеш];
Линиться спокій і холодний
[Розум].
І будеш ти один собі без меж
Вести рахунок слівтам
[І морозам].

І вийдеш ти під ялинкою
[Сніг].
Ще раз поглянеш
[На зимові зорі].
Незмінне саяво зорних
[Отвіч].
Незмінне саяво і сичок
[В соборі].

МАРКО АНТЮХ

Юрій Стефанік

МІЙ БАТЬКО

СЛОВО, ВИГОЛОШЕНЕ НА СВЯТКУВАННЯХ СТО-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Тінь Василя Стефаніка спадає сьогодні на нас, спадає вона зокрема на мене, наймолодшого із його трьох, немолодих уже синів. Якимсь залишилися в моїй пам'яті слова, які він сказав чи не 29 грудня 1926 р., повернувшись зі Львова, де кілька днів раніше українські культурні кола святкували 25-літню річницю появи його збірки "Дорога". Чомусь тоді він чомусь згадував своїх давнопомерлих батьків, головню свою матір, яку безмежно любив, ніби готуючись до недалекої зустрічі з ними. Аж цей урочистий поїзд переконав його, що пам'ять про нього житиме доти, доки житиме українська мова, доки житиме український народ. Тоді він сказав до нас, своїх синів: "Нещасні ви! Ціле своє життя будете в моїй тіні, ціле життя будете моїми синами".

Як завжди, покійний мав рацію. Велике синівство так частково прикриває тьмар. Проте, воно, оте синівство, аж ніяк не затьмарює могутнього почуття, яке ми, його сини, мали до свого батька, яке мавмо до його пам'яті і досі. Очевидно, не пора сьогодні аналізувати це надто вже інтимне почуття. Скажу тільки, що коли 13 грудня 1936 р. я, перебуваючи тоді в Едмонтоні, в Канаді, одержав телеграму про його смерть, мені здавалося, що між мною і немом не залишилося нічого, тільки холодна порожняч. Можу додати, що й сьогодні я майже дотикаюсь її відчужено.

Друга тема, присвячена представництву українського історичного процесу в сучасній американській історіографії, не менш важлива. Тут треба згадати, що більшість а м е р и к а н с ь к и х істориків прийняли російську "дерево-лінійну схему" російської і східноєвропейської історії, в якій початки української історії ігноруються і зачисляються до московської. Це наглядно бачимо при розгляді українського середньовіччя.

На превеликий жаль, українські науковці дотепер належно не реагували на це явище. А в американських історичних працях, присвячених Східній Європі, не менше перекуренню про Україну, як в совєтській історіографії. Як запобігти цьому шкідливому стану і що треба конкретно зробити, щоб мати вплив на цю діяльність дослідів неукраїнських істориків — це одна з найважливіших справ.

І акцій розгляд завдань українських істориків і дослідників допоміжних історичних наук в 1970-х роках напевно принесе багато цінних думок. Українська історична наука повинна посідати належне місце у світовій історіографії. Щоб це досягнути, треба українським науковцям спільно розглянути наші спроможності і накреслити відповідний план дії.

Коли ми організували цю конференцію, ми брали до уваги українських вчених, які бажали конкретну працювати, а не витратити час на ширення ворожнечі між науковими установами і поодинокими дослідниками. Ми бажали передусім наголосити те, що єднає українських дослідників, а не те, що їх

ділить. Ми певні, що таке наставлення виправдає себе не лише під час нашої конференції в Нью Йорку, але також в майбутньому.

Докладніші і в ф ор мації про конференцію УІТ можна одержати від Секретаріату Товариства або від голови клітин УІТ в Нью Йорку д-ра Олександра Домбровського. До участі запрошуються представників і членів українських наукових товариств, а також поодиноких громадян, які цікавляться сучасним станом в Україні та розвитком української історичної науки.

Тому Красовського та інших не заарештували, випустили на Україну.

Красовський навіть одержав від комісара Володимира Затонського письмову рекомендацію в Донецький Басейн, щоб там йому дали роботу "за спеціальністю". Затонський у своєму листі зазначив, що Красовський в Донбасі "не буде опасен". Красовський відкрив цей рекомендаційний лист, прочитав і в Донбас не поїхав. Ми зупинилися, що разом вирушимо до Армії УНР в найближчих днях. Я дав Красовському свою нову адресу на Осіській вулиці, на Лук'янівці. Над "Дніпросоюзом" нависла небезпека. Мене повідомили, що ЧеКа довідалася якось про моє перебування в Києві і шукала "ворога народу".

Заходив я теж до свого колеги з студій у Петербурзі Степана Гончарова. Він бідував, але далі науково працював, мав дуже добру бібліотеку римських і грецьких авторів. Я вже більше як рік не мав нагоди читати творчості цих авторів, тому два дні пробував у Гончарова, користуючись його бібліотекою.

Надвечір з мішком за плечима я покинув будинок "Дніпросоюз" і помадував аж на другий кінець Києва, на Лук'янівку. З Красовським я мав вирушити другого дня до Осіської вулиці до Армії УНР. З нами збирався в похід молодий повстанець Оксаненко, що був Красовському джурою.

Шлях на Лук'янівку здавався мені безконечним, ноги гинули мов з гуми зроблені, в голові гуло, здавав би, дзвони церковні гомоніли. Нарешті доплентався до Осіської вулиці. То був притулок для осиротілих дітей.

(Далі буде)

Павло Феденко

МИНУЛО ПІВСТОЛІТТЯ

ЗИМОВИЙ ПОХІД АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ 1919-1920 РР.

(20)

З Левком Чикаленком я пішов до відомого дослідника літератури і публіциста Сергія Єфремова, що стояв на чолі Українського Комітету Громадських Організацій. Про похід Армії УНР С. Єфремов мав відомості ще до мого приїзду, але його найбільше цікавила політична ситуація. Мої інформації, що Уряд УНР продовжує діяти в напрямі, визначеному Трудовим Конгресом у Києві в січні 1919 р., прийняв Єфремов з великим задоволенням.

Провідаючи я теж члена Центральної Ради, відомого історика Йосипа Гермайзе, що був приятелем С. Єфремова, а також Дмитра Чижевського, з яким учився в гімназії в Олександрії на Херсонщині.

Д. Чижевський оцінював ситуацію песимістично: "На наш вік (большевіки) вистачить", — казав він. На жаль, ці слова були пророцтвом. Проф. Чижевський є тепер директором Слов'янського Інституту Гайдельберзького університету; він — автор численних праць з філософії та історії літератури різними мовами.

В "Дніпросоюз" сходилися вісті з різних кутків України. Там уже знали, що "Тютюнник" на лівім боці Дніпра. Цю звістку прийняли всі з захопленням, бо то був знак слабости червоної армії. Вечорами в "Дніпросоюз"

сходилися люди з різних околиць України. Кооператори привозили з собою різні харчові продукти, не бракувало й напоїв. Дівчата смажили млинці, ковбаси, готували кашню, а кооператор Петро Іванович із Черкас у промовах громив Москву та її режим. Підійшли, сіпав анекдотами, що люди аж били від сміху: мав він артистичний талант. Деколи він співав ліричним тенором:

Ой не цвіти буйним цвітом,
Зелений катране,
Тяжко-важко на серденьку,
Як вечір настане...

Все затихало — німіло в кімнаті, тільки дівчата в білих фарфурках, стоячи при дверях, зідхали і витирали сльози з підпухлих очей.

Петро Іванович казав до них: — "Мої голубоньки, жаль мені вас, бо яке ж ваше життя?" Щоб розвеселити товариство, звертав на весело-іронічну київську мелодію:

Життя наша проклятане,
Кохточка подратане...

Мироненко попереджав мене, щоб я не виходив на вулицю завидна, але я не міг всидіти в будинку "Дніпросоюз" і відвідував Єфремова та інших, спостерігав київське життя. Людність не була забезпечена харчами, голодувала.

На Хрещатику я побачив крісло, в якому сиділа інтелігентного вигляду жінка. На грудях у неї був напис великими буквами: "Умираю з голоду"... Люди проходили байдуже повз неї. На Хрещатику хлопчик років десяти щось продавав і приспівував:

Був Микола дурочок,
Та був хліб п'ятачок;
А розумні комуністи,
Та нічого їсти!

Ще була "свобода слова" в українській столиці... На тому ж Хрещатику були вивішені списки людей, розстріляних ЧеКа за спекуляцію золотом, брилянтами та чужими валютами. Майже всі прізвища розстріляних були жидівські.

В перших днях мого приїзду до Києва побачив я на вулиці похід військовий частини. Люди збіглися з цікавості, бо цей військовий відділ співав популярну пісню: "Ой на горі та жінці жнуть". Я підійшов ближче і своїм очам не хотів вірити: то були "червоні гайдамаки" отамана Волоха! Значить, подумав я, боротьбистам не вдалося створити своєї партійної армії, і Волоха прийнято в російську більшовицьку червону армію...

Другим разом, теж випадково, натрапив я в Києві на велику маніфестацію боротьбистів. Йшли люди з червоними прапорами, з портретами партійних вождів і з табличками, на яких стояло: "Кров горить на наших прапорах" і ін. В параді боротьбистів була незгода: одні приймали пропозицію злитися з більшовиками, але велика частина була проти. Перемогою перша течія, і боротьбисти зникли з політичного кону.

Я вважав за велике досягнення, коли в Києві "відкрив" державного інспектора Армії УНР Олександра Красовського. Він був членом української делегації, висланої в Москву на переговори. Це був старшина з високою економічною освітою, бойовий і політично вироблений соціал-демократ.

Красовський оповідав про своє перебування в Москві: українська делегація приймала комісар закордонних справ "Чічерін уючі, бо він удець слав. Тоді перебував у Москві теж делегат від Афганістану, і з доручення совєтського уряду запрошено делегація УНР і афганістанського дипломата до оперного театру, в ту саму ложу.

Не пригадую, про що розмовляли українці з делегатами Афганістану і якою мовою. В той час у Москві ще валилася, яку остаточну політичну лінію взяти щодо Укра-

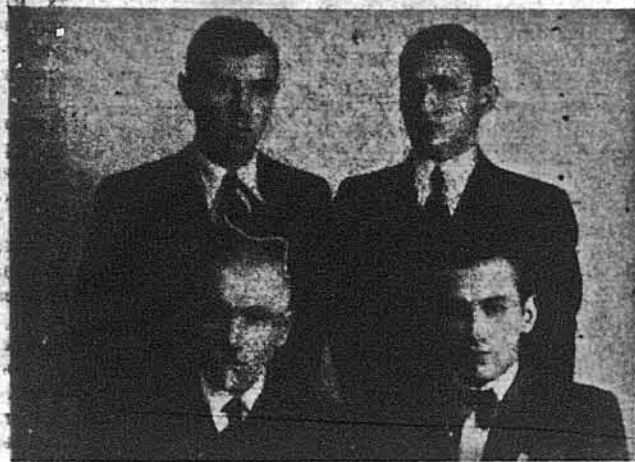

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

МІЙ БАТЬКО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Василь Стефаник (сидить, перший зліва) з сином Семеном (поруч) та наймолодшим сином Юрієм (стоїть зліва), автором цього есею, і братом Лукою. Фото з 1936 року.

найбільш ситодни неживу пер-ред'вечером у попівській кер-ниці коло хати?

Батько побіг, його руки й уста дрижали. Це самотуб-ство було, очевидно, продов-женням постійно живої істо-рії роду Стефаників, яку мій батько описав у своїх "Васа-рабах". І хоч новела була написана 1900 р., вона ніби ніколи не мала кінця, Сте-фаники чоловічого й жіно-чого роду були людьми де-лестної психічної будови, їх ніби раз мучила депресія, о-собливо тоді, коли доля не була до них ласкавою. А до-ля "Тетяни", мого кузника в дитинстві, була понад міру трагічною. Чоловік П. Ми-хайло Ленко, був жорстокий, зупинявся з неї, бив її так, що вона частенько не раз і в літню зиму, мусила відка-зувати дрібними дітьми. Пи-сьменник добре знав свою по-літичну племінницю, був на її весіллі, вона ж інколи при-ходила до зуйка Василя, щоб розповісти про своє го-ре, шукати поради. Цим ра-зом не прийшла, здається, що янування врешті її отру-їло. Проте, правдивий селян-ський закон вона добре зна-ла: чоловіки мають право повстати, жінки мусять скажати у криницю. І вона очікала.

По кількох хвилинах гні-точі мовчання батько ска-зав: — Бідна-бідна, душа її за-боліла. — І в глибокому болі він повторював це фразу в на-ступний день і в день її похорону, на який, хоч як лю-довий, такий поїхав.

В другій половині травня 1936 р. Василь Стефаник востаннє поїхав до Львова. Дікари, що його оглядали, між ними і найближчий його друг, Вацлав Морачев-ський, дивувалися, що він ще живе і наказували зараз же дати йому до Рувона.

Проте, він не збирався йти, про-дому, він хотів ще по-лагодити деякі справи, хотів віддати могилу свого мо-лодого приятеля, Юрія Мо-рандського — Окуневського. Про смерть Юрія він до-відався аж із майже тримісяч-ним запізненням, 26 лютого 1936 р., коли в щоденнику "Діло" прочитав короткий лист Вацлава Морачевсь-кого, в якому він дякував усім,

хто так чи інакше висловив йому співчуття. Причина, чому ми закри-ли смерть Юрка Мораче-вського від батька, була про-ста: ми боялися катастрофи. Але він, як у житті, так і в тяжкій недугі, панував і над своїм тілом і над своїм оточенням. Довідавшись про смерть Юрка, що сталася ще 4 грудня 1935 р., з жалем сказав до нас: "А на Юрку-ва могилу я таки піду".

Д-р Лука Стефаник, улюб-лений і єдиний тоді же жи-вий брат письменника, — його вбили гестапівці в Ло-дзі у липні 1944 р. — розка-зував про цю візиту ось що:

— Юркова могила досить далеко від головного входу на Личаківський цвинтар, який кілометр, а може й біль-ше. Ми приїхали фіякром, але на самий цвинтар не можна було їхати, тому муси-ли йти пішки. Це була чи не найдовша і найтяжча доро-га в моєму житті. Я схопив Василя за лівий бік в правій руці він тримав грубу дубо-ву палицю. Так ми почали мандрувати, що дуже нагада-ло мені його нарис "Доро-га". Василь тяжко дихав, ледве тягнув за собою ноги, уста його посиніли, потім вкривило жовте обличчя. Кожних десять кроків він сі-дав, майже лягав на зустріч-ні могили, ледве лапавши повітря. Я чув, як тяжко, ніби великий дзвін, стугоніло його серце. Коли я пробував переконавати його, що нам треба повертатися назад, що ці мандарини він не вдер-жить, він крикував: "Ні, ні-коли! Навіть аби я здох, то до Юрка ще йду". І він ішов, спотикався, падав, від-почивав і йшов далі. Нареш-ті ми дійшли. Василь випро-стувався над невеличким по-кладом, покритим піском і покри-тою жовтим дрібним піском і порохом. Потім схилився вниз, зачерпнувши, як води, до-логого тоді піску і поніс у го-ру, розсипаючи його по пла-щі і убранным жовтими слі-дами. А донісши трохи до-ста, поцілував, і тоді його уста поковтіли.

Небагато років минуло з того часу, коли Василь Сте-фаник ходив по білому світі, проте ледве чи впізнав би свій "біленький палац", — так у нарисі "Роса" він на-зав свою хату, — свій Ру-

сів, свою Україну. Коли ж цього року український на-род в Україні і на еміграції відзначає, як уміє і може, сторіччя з дня його народив-ся, то свято це сумне, трагічне. Українську літературу й ук-раїнських письменників за-присяжено в тяжкі московські вояки, щоб знищувати україн-ську культуру, знищувати са-мобутність українського на-роду, виривати йому з уст його язык, його рідну укра-їнську мову.

Ще трагічніше те, що й мертвих вельнів української історії і культури теж запря-жено в московські вояки, що й їх заставляють знищувати їх власний народ, їх власну мо-ву, ту мову, якою говорило їх серце, якою написані їх твори. Це мажоритне, нечу-ване в світі явище, щоб мерт-вих діячів культури, пи-сьменників і поетів примушув-вали кінчити своє духове жи-ття самотубством. Дуже тяж-ко бо уявити собі, щоб Шек-спірові твори заставляли знищувати англійську мову, Бальзакові твори — фран-цузьку мову, твори Гете — німецьку чи Дантові твори — італійську. Саме таке не-самовиті явище можна спо-стерігати в Україні. Шев-ченків "Кобзар" цензурують, його ідеї і саме його мучни-че життя подають у такому насвітленні, що, мовляв, Йо-го найбільшим бажанням було, щоб загинула україн-ська мова, зник з лиця землі український народ, щоб ві-чно жили у могутності і славі російський народ, російська мова і культура. Це стосу-ється і до Івана Франка, і до Лесі Українки, і до Михайла Коцюбинського, це стосує-ся врешті до всіх представ-ників української літерату-ри, не виключаючи Василя Стефаника.

Коли ж хто найвищий скаже, що в Україні й будуть на-м'ятники, що навіть Василю Стефаникові побудували па-м'ятники в його рідному Ру-сові та в столиці Західної України Львові, то я хочу сказати ось що: Коли б на-віть Шевченкові, Франкові, Лесі Українці побудували стільки пам'ятників, скільки колись було в Україні хре-стів на роздоріжжях, а з уст останньої української дити-ни вирвали б язык, її рідну українську мову, тоді ті па-м'ятники стануть хрестами на величезному цвинтарі, стануть величезною моги-лою, в якій вічним сном спа-тиме українська мова, спати-ме український народ.

Василеві Стефаникові, як і іншим мертвим україн-ським письменникам, думкам московським кулаком затис-кають в Україні уста, приму-шують говорити тільки те, чого бажать вбивці їх вла-сного народу. Ось один при-клад: У 1916 році, коли Сте-фаник по довгій перерві зно-ву повернувся до творчої праці, він написав оповідан-ня "Марія", один з кращих своїх творів. В цьому опові-данні письменник показав зустріч західних українців із українськими козаками, во-яками царської армії, знай-шовши між ними спільний міст: любов до Тараса Шев-

ХРОНІКА ЧИКАГО

Братський день св. Андрія

Чикаго (С.К.) — Братст-во св. Андрія при парохії св. Володимира і Ольги в Чикаго відбуло в неділю дня 12-го грудня свої місячні сходи на площі св. Миколая, щоб зупинити україн-ську культуру, знищувати са-мобутність українського на-роду, виривати йому з уст його язык, його рідну укра-їнську мову.

Ще трагічніше те, що й мертвих вельнів української історії і культури теж запря-жено в московські вояки, що й їх заставляють знищувати їх власний народ, їх власну мо-ву, ту мову, якою говорило їх серце, якою написані їх твори. Це мажоритне, нечу-ване в світі явище, щоб мерт-вих діячів культури, пи-сьменників і поетів примушув-вали кінчити своє духове жи-ття самотубством. Дуже тяж-ко бо уявити собі, щоб Шек-спірові твори заставляли знищувати англійську мову, Бальзакові твори — фран-цузьку мову, твори Гете — німецьку чи Дантові твори — італійську. Саме таке не-самовиті явище можна спо-стерігати в Україні. Шев-ченків "Кобзар" цензурують, його ідеї і саме його мучни-че життя подають у такому насвітленні, що, мовляв, Йо-го найбільшим бажанням було, щоб загинула україн-ська мова, зник з лиця землі український народ, щоб ві-чно жили у могутності і славі російський народ, російська мова і культура. Це стосу-ється і до Івана Франка, і до Лесі Українки, і до Михайла Коцюбинського, це стосує-ся врешті до всіх представ-ників української літерату-ри, не виключаючи Василя Стефаника.

Після відправи в церкві відбувся братський сніданок в приміщенні УНС при вул. Вестерн, програмою про-водив бр. Микола Денисюк. Многочисленним шанован-ю голови Братства, д-ра Ан-дрія Гасцького та Андрія Інк. Гарасовського, що заїли при головному столі з дру-жинами, котрі отримали з на-годи іменні чоловічі, вели-кі китиці червоних троянд. Окремою точкою Андрієв-ського свята було шанування родини д-ра Василя Марку-ся, що з повним роком зали-шався на якийсь час Чикаго в науковому відрядженні уні-верситету Лойола. Промов-ці висловили свою подяку і признання його заслуг на терені парохії св. Володими-ра і Ольги та Братства св. Андрія, як члена Парохі-альної Ради та редактора "Церковного Вісника". Зо-крема Орися Гарасовська під-креслила професорські збо-ності та вміння відшукати до-бров до рідної науки і куль-тури проф. Василя Маркуся на Педагогічних Курсах ім. Петра Могили, на яких сту-діювала дочка п. Марта Г. д-р Фаріон і д-р Гордилов-ський висловили переконан-ня, що д-р Маркусє іде на

ченка та української пісні. Розказуючи про будову Шев-ченківських могил у галиць-ких селах у 1914 році, одна з учасниць зустрічі каже: — І тут подаю уривок з "Ма-рії", якого в жадному совєт-ському виданні не знайдете:

— Та що з того, що сипа-ли? Лише бди слівом наро-били. Москалі прийшли та могили розкидали, грошій шукали, чи чого, та й за ту могили і мій Михайло про-пав.

— А хоч би й навки про-пав мій Михайло, то люди ніколи його не забудуть. Не боявся він москалів, а казав їм правду: "Ви, — каже, — цілу Україну перерили, як свині, та ще й до нас при-їшли рити?"

— Добре тобі, Катерино, говориш, а він лише жінку та діти.

— Та й мій мене лишав з дітьми.

— З вас відій котрийс мус-ит бути письменник. Та на-писиш, аби світ знав, як нас москалі з ярма випрегають.

Саме оцей уривок і може правити за звернення Василя Стефаника до української еміграції, що складає поклін його пам'яті.

Турки видали Москві втікачів

Анкара. — Туреччина пе-редала Совєтам двох моско-вських студентів, які в жовтні минулого року схопили були в Керчі малий пасажирський літак і примусили пілота по-летіти над Чорним морем до Синопу в Туреччині. Турець-кі власті твердять, що ті втікачі добровільно згодо-лись до повороту до СССР. В Совєтах оприлюднено, що тих студентів судитимуть тільки за "виїзд без паспор-тів".

На розповіді про враження з поїздки до Аргентини не стало часу, обідав більше розказати про посвячення пам'ятника Шевченка в Бу-енос Айрес на черговій ра-діогодині.

Д-р Маркусє заслужив со-бі вповні на таку пошану — він був мотом життя па-рохії, в ній і поза нею, та ініціатором багатьох проєк-тів і планів, що частинно вже завершилися успішно.

Загальні Збори Т-ва Учителівської Громади

В суботу дня 11-го груд-ня в год. 7.30 веч. відбулися в школі св. Миколая річні загальні Збори Т-ва "Ук-раїнська Учителівська Гро-мада", що веде найбільшу у ві-льному світі Школу Укра-їнознавства, що відбуває своє навчання від початкових клас до магістри, а завершує їх Педагогічними курсами імені Петра Могили. Збора-ми проводив мр. Ежен Да-нишин, звіти склав голова, мр. Микола Губчак, — ска-рбник та голова Контрольної Комісії, УУГромада нарахо-ує понад 90 членів учите-лів. Головою надалі зали-шився мр. Микола Губчак. В школі с зараз понад 700 учнів.

101 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В КОЛЧЕСТЕР, КОНН. Ділитися із Членами Українського Народного Союзу сумною вісткою, що дня 4-го грудня 1971 року відійшов від нас наш Член

сл. п. ПЕТРО РАДИНСЬКИЙ

Покійний був похоронений дня 6-го грудня 1971 ро-ку в Українській Католицькій Церкві на Українському Католицькому Цвинтарі в Колчестері, Конн.

В смутку залишений дружині Коєні, синам Андрієм і Дружині, Рідні, залишений в Україні й вільному світі, висловлюємо глибоке співчуття. УПРАВА

ПОДЯКА

3 Волі Всевишнього, дня 15 жовтня 1971 року несподівано відійшов від нас у Вічність наша Найдорожча і Незабутня МАМА і БАБУНЯ

сл. п. ОЛЬГА СТЕФАНІЯ КВАСНИЦЯ

з ПОЛЮГІВ

вдова по сл. інспекторів Дмитрові.

Цією дорогою складаємо щирі подяки Рідним, Зна-йомим і Приятелям, які своєю присутністю на Панахи-дах і похоронних відправах віддали Покійній останню прислугу.

Дякуємо Випробованому о. Зиновій Бачинському за відправу Парастасів і похоронної Служби Жовкі.

Дякуємо п. диригентів Миколі Нічасі і членам пластового куреня "Червона Калина" за відшукання Па-растасів і маєстрів Основі Стендіу за свій на похоронній Службі Жовкі.

Сердечно подяка за теплі прощальні слова під час похоронних відправ і тривалих Випробованому о. Володи-мирові Василевському від організації Українського Гет-манського Руху і мр. Богдана Геврилюка від родини.

Дякуємо Високоченному о. Артемію Селемні за приділення місця на цвинтарі в Бавад Вруку і присут-ність на похоронах.

Особливо дякуємо пані Олександрі Кийницькій, при-ятельні Покійній, за посміх і розраду у тяжкі хвилини смут-ку.

Дякуємо всім, що зложили співчуття, жертвували Служби Жовкі або датки на фонд "Церква в Потребі" і Тим, що прислали квіти.

Дякуємо всім Тим, що в своїх молитвах згадали По-кійну.

Хай Господь всім Вам щедро заплатить за Ваші вя-лині пошани до Покійної та співчуття й розради для нас в тяжкі для нас дні.

Горем прибігні: НАДІ ПОЛЮКІ з мужем МАРІАНОМ і дітьми НАТАЛІЯ ТИТЛА з мужем МАРКІАНОМ і дітьми ХРИСТИНА ПЕВНА з мужем БОГДАНІОМ і дітьми СОФІЯ ГЕРІК з мужем ТИТОМ і дітьми

ПОДЯКА

3 Волі Всевишнього несподівано відійшов від нас у Вічність дня 30-го листопада 1971 року наш Найдорожчий і Незабутний МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

сл. п. ДМИТРО МИЦІН

Горем опечалені, складаємо сердечну подяку Родні, Приятелям і Знайомим, що прибули віддати останню прислугу Покійному та приділялись до наших молитов на Панахидах і похороні.

Сердечно дякуємо Високоченному о. протоді-ак. П. Лесюк і Всевишньому Отцям: В. Єлпінському, Ю. Мінчинському і М. Головатому за відправу похоронних обрядів. Дякуємо о. Головатому за теплі слова прощання в каплиці. Зокрема дякуємо Випр. о. шамб. Я. Савицько-ві за оголошення в радіо.

Сердечно дякуємо катедральному хором "Славути" і його диригентам д-рові Я. Кокорудові і проф. Ю. Яре-мичеві за участь і спів у всіх похоронних відправах, а голові хору п. мр. В. Ліщинському за зворушливі слова прощання над гробом.

Сердечно дякуємо всім, що зложили нам співчуття, жертвували на Служби Жовкі, дали датки на різні добрі цілі і прислали квіти.

Хай Господь винагородить щиро всім за вялих до-брого серця і пошани для нашого Дорогого Покійного.

Горем прибігні: Дружина — ГЕНА сина: БОГДАН з дружиною НАТАЛІОЮ і синами

ПОСМІХ

ВІДІЛ УЖКА в КОЛЧЕСТЕР, КОНН. Ділитися сумною вісткою, що 4-го грудня 1971 року відійшов від нас примірно-жертвений Член

сл. п. ПЕТРО РАДИНСЬКИЙ

Покійний залишив в смутку дружині Коєні, сина Андрієм з дружиною Єлксавіт і цілу громаду.

Опечалені Родні висловлюємо глибоке співчуття. ПОКІЙНОМУ ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу, Членів Відділу зборили 100.00 дол. на фонд Катедри Українознавства при Гарвардському Університеті.

Під час тривалих парох. о. Огірко передав збірку на "Церкву в Потребі" в сумі 100.00 дол.

УПРАВА

Ділитися сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в неділю, 19-го грудня 1971 р. в Джерсі Сіті, в Medical Center упокоїлась в Бозі наша Найдорожча МАМА, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ

сл. п. АННА ЦИМБАЛА

вдова по сл. п. Михайлові, заступала при 57 St. Paul's Ave., Jersey City, N.J.

ПАНАХИДА у вівторок, 21-го грудня 1971 р. о год. 7.30 веч. в похоронному закладі І. Ковальчика при 129 Grand Street, Jersey City, N.J.

ПОХОРОН в середу, 22-го грудня 1971 р. з того ж закладу о год. 9-й ранку до церкви св. ап. Петра і Павла о год. 9.30 на цвинтар св. Імени.

В глибокому смутку: доньки: ЦЕЛІНА ФРІДЕЛЬ, ЄВГЕНІЯ ЖАРОВСЬКА сина: АЛЕКСАНДЕР, РОМАН, ГЕНРІ, д-р БОГДАН 11 шуків і 15 правнуків

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

Замість квітів на могилу св. п. Василя Шерей склали пожертви для Української Вільної Академії Наук у США:

\$25.00 — Федір і Олександр Брашнік; \$200.00 — Д-р В. і Марія Когутян; по \$15.00 — Варвара Зотовська з родиною; Іван і Ма-рія Світ; по \$10.00 — Іван І. Бакало; Володимир Безсонів; Ю. П. Глушенко; Антон Забудко; Євген і Стас Нольден; \$8.00 — М. Гойма; по \$5.00 — Наталія Гречин; Діоніс Гуменик; Ольга Да-ченко; Ангеліна Худий; Катерина Чича; по \$4.00 — Дмитро і Анна Бакун; Василь і Ніна Задо-ланд; \$3.00 — К. Гончарів; \$2.00 — Б. Захарченко; Різні особи склали пожертви \$9.00.

На Музичний Фонд ім. М. Леонтовича склали пожертви: по \$20.00 — Іван і Олександр Гасцький; І. Вишневи-кий; Параска Татарко. Усім Жертводавцям, що склали свої пожертви св. п. Василю Шерей, складаємо щирі подяки. УПРАВА УВАН у США

З НАГОДИ СТОРІЧЧЯ

Наукового Товариства ім. Шевченка складаю — в пам'ять сл. п. ІВАНА МУРИНА 100.00 дол. на цілі НТШ в ЗСА.

Рочестер, Н. Й. Любка МУРИН

Замість квітів на могилу

сл. п. НАТАЛІЇ ЛАПІЧАК на фонд "Церква в Потребі" зложили:

д-р Богдан і Софія Олесницькі \$25.00 мр. Александер і Оля Смаль 20.00 мр. Остап і Ярослава Олесницькі 10.00 Андрій і Євгенія Ратичі 10.00 Михайло Мосора 5.00 Спортсмен Товариство "Чорноморська Січ", Ньюарк 40.00

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. Марії Дроздовської зложили на Фонд Катедри Українознавства в Гарвардському Університеті:

Наталія і Соня Березовські \$20.00 Ярослава Вахуніч, Лесі і Юрій Куріленки 20.00 Остап і Марія Гац 20.00

Замість квітів на могилу

сл. п. СТЕФАНІ КАРАТНИЦЬКОЇ складаємо 25.00 доларів на фонд "Діти Дітям" УЧНІ СТУДІЇ МІСТЕЦЬКОГО СЛОВА

В пам'ять Товариша по Зброї

сл. п. ред. ЛЕВА ЛЕПКОГО складаємо 25.00 доларів на "Фонд Архів УСС". Вашингтон, Д.К. Остап КОТИК-СТЕПАНОВИЧ

Замість квітів на могилу

сл. п. НАТАЛІЇ ЛАПІЧАК Матері дорогих Романа і Ахріана зложили 10.00 доларів на записища в Європі через ЗУАДК ПЕТРО ПОСТОЛЮК

ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ФОНД

"ЦЕРКВА В ПОТРЕБІ"

Запрошуємо ВСІХ Громадянство на Українську Традицію

НОВОРІЧНУ ЗУСТРІЧ

яка відбудеться в просторих бенкетових залах

"HOLIDAY INN"

of SOMERVILLE — US Route 22 (East Bound)

31-го грудня 1971 р.

Початок о год. 9-й веч. до 7

При збулах 8 особової студентської оркестри "ТРЕМБІТА" з Торонта, Онт., під дир. Володимира Оленюка

Холодний і гарячий буфет для гостей протягом цілої застави, включно з шам-паном при ЗУСТРІЧІ НОВОГО РОКУ тільки за ціною 10.00 доларів.

Проситися резервувати столики на 618 осіб

тел. (201) 526-9500

ВЛАСНИКИ — УКРАЇНЦІ

СОЮЗОВІ ДІЯЧІ: СЕКРЕТАРІ, ОРГАНІЗАТОРИ, УРЯДОВЦІ І КОНВЕНЦІЙНІ ДЕЛЕГАТИ! ВІД ВАС ЗАЛЕЖИТЬ ДАЛЬШИЙ РІСТ І ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ Й ВСІєї НАШОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРОМАДИ. ПОДБАЙТЕ ЩЕ В ЦЬМ РОЦІ, ЩОБ У ВАШІЙ ГРОМАДІ НЕ БУЛО НІ ОДНОГО УКРАЇНЦЯ БЕЗ ДОСТАТНЬОГО ЖИТТЬОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ!

45-літній ювілей громади у Вунсакет

Дня 21-го листопада, 1971 року завітав до Вунсакет, Р. Ай. Високопреосвященний Владика Архископ Марко — Заступник Митрополита УАПЦ в Америці, на 45-літній ювілей громади та Храмовий Празник.

О 9-й г. ранку задзвонили дзвони і процесія вірних, з хоругвами та прапорами, вирушила до парохіального дому на зустріч Владика. Вітали високого гостя учениці української школи: Іванка Мішанець, Наталка Михалюк та Данна Тепер, з проханням помолитися за всіх українських дітей. Від старшого Сестрицтва вітала його голова Анна Деліженер, від молодшого — голова Марія Кокільська, біля дверей церкви зустріли Владика з хлібом і сіллю голова громади, Тома Чагарин, який просив Владика до Храму Божого увійти, а на доброго нашого пастиря — нагородженого за життя Владика Митрополитом Іваном — накласти мітру. В церкві зустріли Владика з Хрестом наш диявол, Віталій Коваленко привітав і попросив Владика під час безкровної жертви помянути всіх спочилих піонерів громади, а також помолитися за живущих. Під чудове „Достойно е...“ М. Леонтовича, Владика увів до Святині. Почалося облачення Владика при співі хору під орудою С. Караса. При виносі Євангелія старший священник, о. протопр. Філімон Кульчинський впровадив отця В. Коваленка до вітальні, а потім підвів до Владика, Владика, прочитавши Молитву алохив на голову отця Віталія дорожньому мітру, написану з Гречини — подарунок для доброго пастиря від громади, привітав отця Віталія з давно заслуженою нагородою, побажав, щоб і далі отець міг так ревно виконувати свої пастирські обов'язки, як і досі, та проголосив „Аксіос“, яке підходило духовенству і хор, а від пана церква людей наповнилася духовно, небуденно радістю і в багатьох людей заблищали очі слезами. А далі понесли чудові піснопілля укладу М. Леонтовича, К. Стеценка та О. Кошиця. Успівірава була віршівцем Тарасом Шевченком, який до деталей доглянув наш о. настоятель мітра Віталій Коваленко. Недаром він ще юнаком належав до віршівця, гарно і гідно репрезентує нашу громаду на зовні та представив Петра Тепера, як голову бенкету. П. Тепер привітавши всіх і розвеселивши гарним дотепом оголосив програму концерту. Концерт розпочався американським гімном. Потім учениці української школи виголосили спільну деклямацію: „Так, їх нема“ — укладу панімаки Віри А. Коваленко, вона ж і підготувала дітей. Діти чудово виконали всі свої чудові вимови і це заслуга панімаки Віри, Хор „Бандура“ —

Ярослав Падок

СОНЦЕ НА ПОДОЛІ

(В перші роковини смерті Володимира Шеховича)

За староримською мудрістю про померлих слід говорити добре, або взагалі не говорити.

Можна погоджуватися з цією засадою, або ні в цьому останньому з насолодою спеціалізуються мемуаристи, але важко не погодитися в цьому, що на похоронах, як і після них, більш як коли, слід обмінити великі слова і пересадити прикметники, хоч якими незвичайними не були б покійники.

Трудно зберегти і цю засаду, згадуючи покійного Володимира Шеховича. Мацька, зокрема в перші роковини його несподіваної й болісної дуже передчасної смерті.

Покойний — талановитий фахівець — інженер, був відомим громадським діячем — пластуном, відомим ком. Пласту в Німеччині, був доброю, готовою на жертву людиною, але не це було його найбільш цінним. Він перетворився на людину, що мала на лиці радісний усміх, а в кишені повні радості й розваги. Коли, за Антонієм, червоне сонце продавало на ярмарку в Горніях, то признайте, хто його знав, й повірте на слово, хто його не знав, повірте бодей в рік після відходу Мацька, що він не продавав, але задром поновим пригорілим роздавав, усім зустрічним на южоримському Подолі, ясену як сонце радість й радісний як блиск широго золота, усміху. А усмішка і український Подол, який, за вірою кимерської долі, по-братерськи поділяв нашу найбільш в світі, заморська громада з новачками дітьми матері природи — бітниками (що за дивний мезаліні!), так дуже не підходять до себе.

На віддалі кинутої палиці зі св. Юра, столиці українського Подолу, на тухельній (не римській) площі св. Марка, примістився головна квартира цього дивного і трагічного племені, яке за дрібні примисливості й хвилює забуття, платить ціною зламаної, звичайно молодого, життя, прогайованої молодості. На тлі цього, по-царському пестрого й водночас глибоко трагічного, світу, Мацька усміх, і спонтанна життєрадісність, роздарила широким рухом, не лише прикрашували наше життя, але й виростили до символу віри в кращий світ і нашу долю.

І це ніяк не було випадком. Адже Мацько, більш ніж ком другим, був пластун. А кзав же мудрий основник і вчитель Пласту, Бейден Повелл, що основним обов'язком пластуна, незалежно чи його ідейний кодекс розложений на сім (англійський) чи 14 (український) точок, є залишити по собі світ бодей трохи кращим, а шлях до цього — щоденне добре пластове діло. І Мацько виконував цей головний пластиний обов'язок, як ніхто другий. І всі що

С. П. інж. Володимир Шехович

його знали готові дати свідчення цій правді, а ці, що дружили з ним знають на скільки він обогатив їхнє життя та прикрасив їхнє, не-рідко невелике, діло. І залишив покійний Мацько по собі кращий, коли не цілий світ, то напевно свою українську, зокрема пластову, громаду. Це багато з нас, його пластових приятелів, заслужать собі на таке признавання? Чи багато з нас оплакуватиме різну громаду, як оплакувала вона Мацька? Вона же довго після його відходу не вірила, що ця радісна людина, яка щодня під захід сонця відбувала проходи по славній святоюрській Сомій вулиці й суміжній з нею українській Другій Євенті, що вона одна-юди ввечора зайшла зі сонцем за далекий обрій й не повернулася з-поза нього...

Дзвонять Святоюрські хрипці дзвони, кличуть на спільну молитву за раба Божого Мацька, пригадують, що минув вже рік від його заходу. Гострішас біль розлуки і з перелетною хмарою припливають давні, часом притушені спогади про приятеля й доброго пісториця зустрічей, взаємні і пластові праці з ним, а над всім споминами світять, сонцем його добряча усмішка.

Мешкання
ДО ВІНАЙМУ В НЬО ЙОРКУ
534 E. 6th St., між Ave. A & A
Чудовий

3 КИМ. АПАРТМЕНТ
В заді, дуже спокійно, гар. вода, душ, ванна, окрема кухня, відмалювано, нова викладка підлога. телеф. по 6:30 веч.
CA 8-7878

Праця
HELP WANTED MALE

INSTALLATION MAN

Досвід при заслонах вікон. Повний час. Рекомендації.
Far Rockaway, 327-5500 or (516) 371-3393

МЕШКАНТ — РЕНТ ДАРОМ
4 ким. апартамент, в 2-й домі, в чудов. Bel Harbor, Queens в замку за домашню працю, також мала плата. Ідеально для старших людей. Мусить говорити по-англ. або по-нім. чеськи. Call (212) NE 4-2944

WELDERS

1st Class. Arc & Hellarc. Must be exp. in pipe or vessels. Excellent oppy with growing Company.

Call (201) 992-9602

Real Estate

ХОЧЕТЕ ПРОДАТИ АБО КУПИТИ
ВУДИНОК, БІЗНЕС, ЗЕМЛЮ, ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО
УКРАЇНСЬКОЇ ФІРМИ
GEMINI REAL ESTATE CO
98 - Second Avenue
New York, N.Y. Tel: 477-8408

До винайму

ДО ВІНАЙМУ ПОМЕШКАННЯ
4 кімнати з ланцюжком, газом, водопроводом, гарною водою, круглодобова охолодження, в тихій ділянці Бронксу. 1 блок до автобуса і підземки. Дзвоніть:
587-0217 або 878-7147

ВОТУПАТИ В ЧЛЕНІ НСОЮЗУ

Інг. Степан Лисовий
Майор Армії УНР

Український Осередок Економічної Інформації в Торонті

1. Волухуючись в сучасні актуальні потреби нашого еміграції, та беручи під увагу факт нашого економічного неспіввідношення, яке на хті нашій політичній незгошеності має свою особливу вимову, — а далі, йдучи по лінії прагнень, загальної спільності до якого, основного поліпшення наших суспільних взаємин, — Т-во „Весіда“, в Торонто поірашало приступити до заснування Осередку Економічної Інформації.

2. Управа Т-ва „Весіда“, звала під увагу факт, що деякі етнічні групи мають свої інформаційні осередки, котрі діють інколи дуже ефективно, але не менше дуже ефективно. В порівнянні з ними, наша етнічна група, не маючи на дуже великій силі деякої кількості наших людей, постійно остаються в пошуку.

3. Управа Т-ва „Весіда“ вибила із задоволення, що без якогось власного економічного плану наша еміграція не зможе правильно розвиватися на довгу мету, а тим самим не зможе ані, захоронити свою ідентичність, ані в майбутньому подати належну допомогу рідному краю.

4. Управа Т-ва „Весіда“ надіється, що правильно поставлена і належно розбодована праця Осередку Економічної Інформації вже самим своїм існуванням сильно зменшить нашу політичну і ідеологічну розбіжність, змушує так званий „розрив“ поколінь, та зладнить основні всі наші існуючі поглядів різниці.

5. Управа Т-ва „Весіда“ вірить, що Осередок Економічної Інформації буде тим за-визком громадської ініціативи, котра буде поступово будити приспану різноманітність, та розчаруваннями нашу природну підприємчість, а це, у висліді, дозволить нам стати на відповідний висоті пропорційно до наших природних здібностей та талантів, котрі нерідко зовсім для нас пропадуть.

6. Управа Т-ва здала собі впевнену справу з початкових труднощів. Во треба буде не тільки виправити відповідний методу того роду праці, але також розв'язати цілий ряд технічних проблем, які виринуть пізніше в часі праці. Треба буде також не-малого зусилля, щоб знайти належний контакт із власною суспільністю. Не менше Управа Т-ва є переконана, що наше патріотичне громадянство, а в першу чергу наші підприємці, купці та професіоналісти, дадуть нашій ініціативі належну підтримку. Зокрема належить сподіватися, що наші Економічні Установи, якими є наші „Кредитівки“, візьмуть під увагу те, що економічний ріст нашої спільності йде вразно по лінії збільшення грошових оборотів тих наших економічних інституцій.

7. Члени Управи Т-ва „Весіда“ здало собі справу з факту, що сама інформація це не все, та що до видимо-економічного росту будуть потрібні ще далі ступні, як наприклад якась вза-

взаємна солідарність, в переконанні, що спіль, не є хтось на кого можна завжди, щоб то не сталося, числити. Во свій це є той „хтось“, хто у всіх трудних обставинах завжди готовий подати помічну руку. Ініціатори твердо переконані, що лише в такому суспільному взаємному пов'язанні можна промувати в майбутнє.

8. Провідною ціллю і задушеною мрією ініціаторів заснування Осередку Економічної Інформації було бажання, щоб ані один член нашої спільності не був ніколи безпомічний, осамітнений, та в цій боротьбі про т. зв. хліб насущний не був зданий на свої власні слабкі сили. Ініціаторам хотілося би, щоб наша етнічна група зуміла з часом виправити якусь таку соціологічну систему, де всі турбувалися б всіма, де всі могли б гарантувати за кожного члена, де вартісна економічна інформація шукала б радше заінтересованого, щоб спільно виплати на часі.

Ініціатори є свідомі цього, що гордість за своїх братів родиться в площині взаємної добайливості, в атмосфери

взаємної солідарності, в переконанні, що спіль, не є хтось на кого можна завжди, щоб то не сталося, числити. Во свій це є той „хтось“, хто у всіх трудних обставинах завжди готовий подати помічну руку. Ініціатори твердо переконані, що лише в такому суспільному взаємному пов'язанні можна промувати в майбутнє.

9. Колиш, наші піонери допомагали на преріях будувати сучасну канадську державу. Нашим завданням нині є будувати міцну Канаду через творення власної економічної сили. Чи це не є наша політична перспектива на найближче майбутнє?

10. Осередок Економічної Інформації починає свій організаційний період праці. Всі дані, як місце, час праці, число телефону, — все те буде подане пізніше, як тільки закінчатиметься розмови і перетракції з відповідними особами чи організаціями та інституціями. Тоді буде поданий відповідний комунікат у пресі.

За Управу Т-ва:
Ол. Підгородецький — голова

Українська Крамниця РОМАНА ІВАНЮКОВИЧА (Delto Sportswear Co.)

Мас на складі: Різноманітні імпортовані свєтери — жіночі, мужські і дитячі — італійські і німецькі костюми — італійські дошовники — хустки і палі — блюзочки — кани — панчохи — скарпінки — рукавички скарпін з футром — скарпін куртки і камізьки — імпортована з Німеччини жіноча спідня білизна.

УКРАЇНСЬКІ ДРУКОВАНІ ОБЕРУСИ, ДОРІЖКИ, СЕРВЕТКИ та МАТЕРІАЛИ НА МЕТРИ, НІТКИ ДМЦ, ЮТА І ПАНАМА.

Готові копирти на Україну і до Польщі. **ВЕЛИКИЙ ВИБІР КЕРАМІКИ. ОДЕРЖАНО НІМЕЦЬКІ ВОВНЯНИ ПАНЧОХИ.**

ПРОДАЖ ГУРТОВА І ДЕТАЛЬНА!!!
Roman Iwanucki (DELTO SPORTSWEAR CO.)
136 FIRST AVE. NEW YORK, N.Y. 10009
(bet. 8th & 9th St.) Tel. 228-2266

„КОВБАСНЮК АГЕНЦІЯ“

заснована 1920 р. Тел.: AL 4-5779; AL 4-5717
НОТАРІАЛЬНЕ БЮРО
286 E. 10th Street New York, N.Y. 10009

• БІЛЕТИ НА КОРАВЛІ І ЛІТАКИ ДО ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ;
• ВСІХ ІМПІТАЦІЙ СПРАВИ;
• ВСІ РОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ;
• ПОСЕРЕДНИЦТВО ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ;
• ПАКУНКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЄВРОПИ І АЗІ;
• МІЖНАРОДНІ ПОШТОВІ ПЕРЕКАЗИ

Віра КОВБАСНЮК-ШУМЕНКО Анна ШУМЕНКО
ВІДКРИТО: в кожний день від 9:30 — 6:00 веч.
в ПОНЕДІЛОК — 9:30 — 7:00 веч.
в СУВОТУ — 9:30 — 12 год. дня.

М'ясо і ковбасні виробы

ва шматками виробом для салатів. Вироби у власній фабриці ковбас.

ТІЛЬКИ ОДНА ЯКІСТЬ — НАЙЛІПША
яку завжди люблять господарі і діти родини.
Зайдіть до найближчої КРАМНИЦІ KARL EHMER

KARL EHMER PORK STORES
Головна крамниця:
65-55 Fresh Pond Road Ridgewood — Бронкс, N.Y.
Філії крамниць в Нью Йорку і по всьому місту.

НЬО ЙОРКСЬКА ПРОВІДНА КРАМНИЦЯ КОВБАС

SCHALLER & WEBER

— ДІМ ЯКОСТЕЙ —
РІЗНІ М'ЯСНІ ВИБОРИ, СВІЖЕ М'ЯСИВО ДО ВАРЕННЯ І ПЕЧЕННЯ
КОВБАСИ • ШІНКИ

Великих крамниць Великих крамниць

В NEW YORK: 1654 2nd Avenue (85-55 St.) — TE 9-3047
В BIDGEWOOD: 55-54 Myrtle Avenue — VA 1-7009
В ASTORIA: 22-23 Stearns Avenue — VA 4-3318
В BRANFLIN SQUARE, LI: 981 Hempstead Trk. — 457-7877
В FLUSHING: 41-66 Main Street — HI 5-3533
В JACOBSON HEIGHTS: 82-10 57th Avenue — BK 5-1111
В FLORAL PARK, LI: 259 — 17 Hillside Avenue — 543-6116
В FORT KEEPER, N.Y.: 450 Main Street — (516) 424-9078
В EAST NORTHPORT, LI: 259 — A Lark Field Rd — (516) 757-0881

ARKA Company
DEPARTMENT STORE
43 E. 7th St.
Tel. GR 5-3535 New York 10003
ПІД ІЛІНКУ ДІТЯМ: Великий вибір дитячої апаратури, ілюстр. книжки, Казки для дітей на платівках.

Різнє

Українське Висхідне Бюро
ROMAN PARCEL SERVICE
141 2nd Avenue New York City
Tel.: (212) 475-7430

— Благос Веін —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І НОВОГО РОКУ

Христос Родився!
В літх 25-го і 26-го грудня 1971 року та 1, 2, 7 і 8-го січня 1972 року — за к р и т о.

Пошукується секретаря або секретарку

до виключного бюро в Нью Йорку, зі знаннями англійської та української мов та дещо машинописання.

Тел.: (212) OR 4-3830

Розшуви

ПОШУКУЮТ:

БОГДАНА І ОЛЬГУ НІКІФОРУК

уроки в селі Завалі, літх Сінтин. Хочу звернути родинні пам'ятки — знімки батька і мамі Олені з дому Лело. М. В. Залеска
142 Glendale Avenue
Toronto 156, Ont., Canada

Funeral Directors

Theodore WOLININ, Inc.

Директор

Похоронного Заведення

123 East 7th Street

NEW YORK, N.Y. 10009

Tel.: GR 5-1437

СОПІДНА ОБСЛУГА

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК

Займається Похоронами в БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку ДАРОМ.

PETER JAREMA

129 EAST 7th STREET

NEW YORK, N.Y.

ORegon 4-2568

LYTWYN & LYTWYN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS

AIR CONDITIONED

Обслуга ШЦІРА І ЧЕСНА

Our Services Are Available

Anywhere In New Jersey

801 Springfield Avenue

IRVINGTON, N.J.

NEWARK, N.J.

ESsex 5-5555

SINKOWSKY

FUNERAL SERVICE

2844 Westchester Avenue

NEW YORK, N.Y. 10661

Tel.: 863-2475

Директор

НОСІФ СЕНКОВСЬКИЙ

Завідус влаштуванням похоронів в каплиці, поховальних в кожній районі міста. Похорони по мінімальним цінам.

НОВАЛЬЧИН

FUNERAL HOME

Completely AIR CONDITIONED

Займається Похоронами в селі NEW JERSEY.

Ціна приступна для всіх. Обслуга чесна й найкраща. У випадку смутку в родині, кличте, як в дні, так і в ночі.

WILLIAM F. RASLOWSKY, Manager

129 Grand Street

(cor. Warren Street)

Jersey City, N.J. 07302

HEnderson 4-5131